

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 12 lipca 2012 r. *

Artykuły 49 TFUE i 54 TFUE — Swoboda przedsiębiorczości — Zasady równoważności i skuteczności — Transgraniczne przekształcenia spółek — Odmowa wpisu do rejestru

W sprawie C-378/10

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Legfelsőbb Bíróság (Węgry) postanowieniem z dnia 17 czerwca 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 28 lipca 2010 r., w postępowaniu dotyczącym wniosku o wpisanie do rejestru spółek złożonego przez

VALE Építési kft,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, J. Malenovský, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis i T. von Danwitz (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: N. Jääskinen,

sekretarz: A. Impellizzeri, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 września 2011 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu VALE Építési kft przez P. Metzingera, ügyvéd,
- w imieniu rządu węgierskiego przez M.Z. Fehéra, K. Szíjjártó i K. Veres, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego i J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Irlandii przez D. O'Hagana, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez M. Collinsa, SC, B. Doherty'ego, BL, J. Buttimore'a, BL, i L. Williams,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez S. Fiorentina, avvocato dello Stato,
- w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer, działającą w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: węgierski.

- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez S. Hathawaya i H. Walker, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez K. Beala, barrister,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez G. Brauna, A. Siposa i K. Talabér-Ritz, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Urzędu Nadzoru EFTA przez X. Lewisa i F. Simonetti, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 15 grudnia 2011 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, dotyczący wykładni art. 49 TFUE i 54 TFUE, został przedstawiony w ramach sporu w przedmiocie transgranicznego przekształcenia spółki prawa włoskiego w spółkę prawa węgierskiego.

Prawo krajowe

- 2 Artykuł 25 A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (ustawy nr V z 2006 r. o jawności rejestru i postępowaniu sądowym w sprawach dotyczących rejestracji spółek oraz dobrowolnego postępowania likwidacyjnego) stanowi:

„1. W odpowiednim przypadku wpis do rejestru każdej spółki zawiera:

[...]

- g) nazwę spółki oraz numer rejestracyjny jej poprzedników lub następców prawnych, jak również, jeżeli spółka podjęła w tym zakresie uchwałę, ustaloną przez spółkę datę przekształcenia,

[...]”.

- 3 Artykuł 57 ust. 4 tej ustawy stanowi:

„Sądem właściwym do rozpatrywania wniosków o zmianę formy spółki jest sąd rejestrowy właściwy ze względu na siedzibę spółki będącej poprzednikiem prawnym. Sąd ten wykreśla z rejestru spółkę będącą poprzednikiem prawnym – ze wskazaniem następcy prawnego – i jednocześnie wpisuje do rejestru spółek spółkę będącą następcą prawnym. Sąd zarządza w razie potrzeby przekazanie dokumentacji spółki sądowi rejestrowemu właściwemu ze względu na siedzibę następcy prawnego”.

- 4 Artykuł 69 ust. 1 A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (ustawy nr IV z 2006 r. o spółkach handlowych, zwanej dalej „ustawą o spółkach handlowych”) przewiduje:

„O ile niniejsza ustawa nie stanowi inaczej, do przekształceń spółek handlowych stosuje się przepisy dotyczące tworzenia spółek handlowych. Zastosowanie mają również przepisy niniejszej ustawy w zakresie przekształceń właściwe dla poszczególnych form spółek”.

5 Zgodnie z art. 71 tej ustawy:

- „1. O ile umowa spółki nie stanowi inaczej, naczelny organ spółki handlowej sporządza plan przekształcenia spółki, który składa się z dwóch etapów. [...]
2. [...] w pierwszym etapie organ sprawdza, na podstawie wniosku zarządu – po zasięgnięciu opinii rady nadzorczej spółki, jeżeli spółka takową posiada – czy wspólnicy (akcjonariusze) spółki wyrażają zgodę na jej przekształcenie, a następnie ustala formę prawną spółki przekształconej oraz określa wspólników (akcjonariuszy) spółki przekształcanej, którzy chcą uczestniczyć w spółce przekształconej jako jej wspólnicy (akcjonariusze).
3. Jeżeli wspólnicy (akcjonariusze) wyrażą zgodę na przekształcenie spółki handlowej większością głosów wymaganą dla spółki przekształcanej, naczelny organ spółki ustala dzień wyceny bilansowej, wyznacza biegłego rewidenta i zobowiązuje zarząd spółki do przygotowania projektu bilansu i projektu wykazu składników majątku oraz wszystkich innych dokumentów niezbędnych do podjęcia uchwały o przekształceniu, przewidzianych przez prawo lub określonych przez organ naczelny.
4. Zarząd przygotowuje projekty bilansu i wykazu składników majątkowych przekształcanej spółki handlowej, projekty bilansu otwarcia i wykazu składników majątkowych spółki przekształconej na dzień przekształcenia, projekt umowy spółki przekształconej oraz projekt porozumienia z osobami, które nie chcą uczestniczyć w spółce przekształconej jako jej wspólnicy (akcjonariusze).

[...]”.

- 6 Artykuł 73 ustawy o spółkach handlowych zawiera przepisy dotyczące przygotowywania projektu bilansu i jego badania przez biegłych rewidentów, zaś jej art. 74 odnosi się do zatwierdzania przez spółkę projektu bilansu oraz do podziału kapitału nowej spółki.
- 7 Zgodnie z art. 75 ustawy o spółkach handlowych o uchwale o przekształceniu spółki zawiadamia się organy reprezentacji pracowniczej spółki handlowej oraz zamieszcza stosowną informację w dwóch kolejnych numerach *Biuletynu spółek*, zawierającą m.in. wezwanie dla wierzycieli.
- 8 Zgodnie z art. 76 ust. 2 tej ustawy wierzyciele posiadający względem spółki przekształcanej niewymagalne wierzytelności powstałe przed pierwszym ogłoszeniem o przekształceniu mogą zażądać od tej spółki ustanowienia zabezpieczenia w wysokości równej ich wierzytelnościom.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 9 VALE Costruzioni Srl (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością prawa włoskiego, zwana dalej „VALE Costruzioni”), powstała na mocy umowy z dnia 27 września 2000 r., została wpisana do rejestru spółek w Rzymie (Włochy) w dniu 16 listopada 2000 r. W dniu 3 lutego 2006 r. VALE Costruzioni wniosła o wykreślenie jej wpisu z rejestru, wskazując iż zamierza przenieść siedzibę na Węgry i kontynuować tam działalność, zaprzestając jednocześnie jej prowadzenia we Włoszech. Zgodnie z tym wnioskiem rzymskie organy rejestrowe dokonały wykreślenia wpisu VALE Costruzioni z rejestru w dniu 13 lutego 2006 r. Jak wynika z akt sprawy, w rubryce „Wykreślenie wpisu i przeniesienie siedziby” wpisano, że „spółka przeniosła się na Węgry”.
- 10 Ponieważ spółka utworzona pierwotnie we Włoszech według prawa włoskiego postanowiła przenieść siedzibę na Węgry i tam kontynuować działalność w oparciu o prawo węgierskie, w dniu 14 listopada 2006 r. dyrektor spółki VALE Costruzioni i inna osoba fizyczna zatwierdzili w Rzymie statut spółki

VALE Építési kft (spółki z ograniczoną odpowiedzialnością prawa węgierskiego, zwanej dalej „VALE Építési”) w celu wpisania jej do węgierskiego rejestru spółek. Jednocześnie do celów rejestracji uwolniono kapitał spółki w wysokości wymaganej przez prawo węgierskie.

- 11 W dniu 19 stycznia 2007 r. przedstawiciel VALE Építési złożył do Fővárosi Bíróság (sądu w Budapeszcie) działającego jako cégbíróság (sąd rejestrowy) wniosek o wpis spółki do rejestru na podstawie prawa węgierskiego. We wniosku wskazano, że VALE Costruzioni była poprzednikiem prawnym VALE Építési.
- 12 Fővárosi Bíróság, działający jako sąd rejestrowy pierwszej instancji, oddalił wniosek o wpis do rejestru. Spółka wniosła apelację do Fővárosi ítélőtábla (okręgowego sądu apelacyjnego w Budapeszcie), który utrzymał w mocy postanowienie o oddaleniu wniosku. Sąd ów uznał, że spółka utworzona i zarejestrowana we Włoszech nie może, na podstawie właściwych przepisów węgierskiego prawa spółek, przenieść siedziby na Węgry ani nie może domagać się wpisu we wnioskowanej formie do rejestru spółek. Z orzeczenia sądu wynika, że zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa węgierskiego do rejestru spółek można wpisać wyłącznie dane wymienione w art. 24–29 ustawy nr V z 2006 r., w związku z czym nie ma możliwości wskazania jako poprzednika prawnego spółki innej niż spółka węgierska.
- 13 VALE Építési wniosła kasację do Legfelsőbb Bíróság (sądu najwyższego Węgier), żądając kasacji postanowienia o oddaleniu wniosku i zarządzenia wpisania jej do rejestru spółek. Jej zdaniem zaskarżone postanowienie narusza mające bezpośrednie zastosowanie postanowienia art. 49 TFUE i 54 TFUE.
- 14 VALE Építési podnosi w tym względzie, że w postanowieniu pominięto fundamentalną różnicę między międzynarodowym przeniesieniem siedziby spółki bez zmiany właściwego prawa krajowego z jednej strony a międzynarodowym przekształceniem spółki z drugiej. Tymczasem Trybunał w wyroku z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie C-210/06 Cartesio, Zb.Orz. s. I-9641, bezdyskusyjnie przyjął takie rozróżnienie.
- 15 Sąd odsyłający podzielił ocenę Fővárosi ítélőtábla i wskazał, że przeniesienie siedziby spółki podlegającej prawu innego państwa członkowskiego, w niniejszym przypadku Republiki Włoskiej, wiążące się z ponownym utworzeniem spółki według prawa węgierskiego i wskazaniem jej włoskiego poprzednika, o co wnosi VALE Építési, nie może zostać uznane według prawa węgierskiego za przekształcenie, ponieważ krajowe przepisy o przekształceniu mają zastosowanie do sytuacji czysto wewnętrznych. Sąd odsyłający zastanawia się jednak nad kwestią zgodności tego ustawodawstwa ze swobodą przedsiębiorczości, podkreślając, że rozpoznawana przez niego sprawa różni się od sytuacji, której dotyczył ww. wyrok w sprawie Cartesio, gdyż chodzi tu o przeniesienie siedziby spółki wraz ze zmianą właściwego prawa krajowego i jednoczesnym zachowaniem osobowości prawnej, czyli o przekształcenie transgraniczne.
- 16 W tych okolicznościach Legfelsőbb Bíróság postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
 - „1) Czy przyjmujące państwo członkowskie powinno uwzględniać art. [49 TFUE i 54 TFUE] w sytuacji, gdy spółka utworzona w jednym państwie członkowskim (państwie pochodzenia) przenosi siedzibę do państwa przyjmującego i jednocześnie wykreśla swój wpis do rejestru w państwie członkowskim pochodzenia, wspólnicy spółki zawierają nowy akt utworzenia spółki sporządzony zgodnie z prawem przyjmującego państwa członkowskiego, a spółka występuje o wpis do rejestru spółek przyjmującego państwa członkowskiego zgodnie z prawem tego państwa?

- 2) W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze – czy w opisanej sytuacji art. [49 TFUE i 54 TFUE] należy interpretować w ten sposób, iż stoją one na przeszkodzie uregulowaniu lub praktyce (przyjmującego) państwa członkowskiego, które zakazuje spółce utworzonej zgodnie z prawem w jakimkolwiek innym państwie członkowskim (pochodzenia) przenoszenia siedziby do przyjmującego państwa członkowskiego i kontynuowania tam działalności na podstawie prawa tego państwa?
- 3) Czy dla odpowiedzi na pytanie drugie ma znaczenie powód, dla którego przyjmujące państwo członkowskie odmawia wpisania spółki do rejestru spółek, a w szczególności:
 - fakt, że w akcie utworzenia spółki sporządzonym w przyjmującym państwie członkowskim spółka wskazuje, iż jest następcą prawnym spółki utworzonej w państwie członkowskim pochodzenia, której wpis do rejestru został wykreślony, i wnosi o uczynienie wzmianki w rejestrze spółek przyjmującego państwa członkowskiego o tej spółce jako o spółce będącej poprzednikiem prawnym?
 - kwestia, czy w przypadku międzynarodowego przekształcenia wewnątrzspółnotowego przyjmujące państwo członkowskie ma przy rozpoznawaniu wniosku o wpisanie spółki do rejestru spółek obowiązek uwzględnienia aktu, którym państwo członkowskie pochodzenia zaznaczyło w swoim rejestrze spółek fakt zmiany siedziby spółki, a w przypadku odpowiedzi twierdzącej, w jakim zakresie?
- 4) Czy przyjmujące państwo członkowskie ma prawo orzekać na podstawie swojego prawa spółek regulującego krajowe przekształcenia spółek w przedmiocie wniosku o wpisanie do rejestru spółek tego państwa złożonego przez spółkę, która dokonuje międzynarodowego przekształcenia wewnątrzspółnotowego, wymagając od tej spółki spełnienia wszystkich przesłanek ustanowionych w prawie spółek przyjmującego państwa członkowskiego dla przekształcenia krajowego (np. sporządzenia bilansu i wykazu składników majątku), czy też przeciwnie, jest ono zobowiązane do dokonania rozróżnienia na podstawie art. [49 TFUE i 54 TFUE] pomiędzy międzynarodowymi przekształceniami wewnątrzspółnotowymi a przekształceniami krajowymi, a jeżeli tak, to w jakim zakresie?”

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności

- 17 Rząd Zjednoczonego Królestwa całkowicie kwestionuje dopuszczalność odesłania prejudycjalnego, twierdząc, że pytania prejudycjalne mają charakter czysto hipotetyczny. Pytania te dotyczą bowiem przypadku transgranicznego przekształcenia spółki, podczas gdy w świetle przedstawionych w postanowieniu odsyłającym okoliczności faktycznych omawianych działań nie można uznać za tego rodzaju przekształcenie. Zdaniem Urzędu Nadzoru EFTA pytania trzecie i czwarte są niedopuszczalne, gdyż przedstawione przez sąd odsyłający ramy prawne zostały opisane zbyt ogólnie, aby Trybunał mógł udzielić na postawione pytania użytecznej odpowiedzi.
- 18 W celu rozpatrzenia, kolejno, kwestii dopuszczalności całego odesłania prejudycjalnego oraz pytań trzeciego i czwartego należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny, przy czym prawidłowość tych ustaleń nie podlega ocenie przez Trybunał, korzystając z domniemania, iż mają one znaczenie dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o które wnioskował sąd krajowy, jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu przed sądem krajowym, gdy problem jest natury

hipotetycznej, bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia przydatnej odpowiedzi na pytania, które zostały mu postawione (zob. wyrok z dnia 22 czerwca 2010 r. w sprawach połączonych C-188/10 i C-189/10 Melki i Abdeli, Zb.Orz. s. I-5667, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 19 Postawione w niniejszym przypadku pytania dotyczą wykładni art. 49 TFUE i 54 TFUE w ramach rzeczywistego sporu dotyczącego wpisu VALE Építési do rejestru spółek. Ponadto uznanie przez sąd odsyłający operacji będącej przedmiotem toczącego się przed nim postępowania za transgraniczne przekształcenie spółki nie wydaje się pozbawione znaczenia z uwagi na to, że jak wynika z akt sprawy, rzymski organ rejestrowy dokonał wykreślenia wpisu VALE Costruzioni z rejestru spółek, zaznaczając w rubryce „Wykreślenie wpisu i przeniesienie siedziby”, że „spółka przeniosła się na Węgry”.
- 20 Z tego samego powodu, ze względu na jasne rozdzielenie funkcji sądów krajowych i Trybunału, to nie do Trybunału należy wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie końca istnienia VALE Costruzioni z uwagi na wykreślenie jej wpisu do rzymskiego rejestru spółek. W tych okolicznościach nie można twierdzić, że wnioskowana wykładnia nie ma żadnego związku z rzeczywistością lub z przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym.
- 21 Wreszcie sąd krajowy wystarczająco jasno opisał w postanowieniu odsyłającym zarówno okoliczności toczącego się przed nim sporu, jak i właściwe ustawodawstwo krajowe, umożliwiając Trybunałowi zrozumienie znaczenia i zakresu pytań prejudycjalnych, a tym samym udzielenie na nie użytecznej odpowiedzi.
- 22 W konsekwencji wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, jak również jego poszczególne pytania, należy uznać za dopuszczalne.

Co do istoty

W przedmiocie dwóch pierwszych pytań

- 23 Poprzez dwa pierwsze pytania, które trzeba rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 49 TFUE i 54 TFUE należy interpretować w ten sposób, że artykuły te stoją na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które przewidując możliwość przekształcenia w odniesieniu do spółek prawa krajowego, nie przewiduje możliwości przekształcenia spółki utworzonej na podstawie prawa innego państwa członkowskiego w spółkę prawa krajowego poprzez ponowne jej utworzenie.

– W przedmiocie zakresu zastosowania art. 49 TFUE i 54 TFUE
- 24 Co się tyczy kwestii, czy tego rodzaju uregulowanie objęte jest zakresem zastosowania art. 49 TFUE i 54 TFUE, należy przypomnieć stanowisko Trybunału wyrażone w pkt 19 wyroku z dnia 13 grudnia 2005 r. w sprawie C-411/03 SEVIC Systems, Zb.Orz. s. I-10805, że co do zasady operacje przekształcenia spółek należą do zakresu działalności gospodarczej, w odniesieniu do której państwa członkowskie mają obowiązek respektować swobodę przedsiębiorczości.
- 25 Rządy węgierski i niemiecki, Irlandia oraz rząd Zjednoczonego Królestwa podnoszą tymczasem, że tego rodzaju uregulowanie nie jest objęte art. 49 TFUE i 54 TFUE, gdyż transgraniczne przekształcenia spółek, w odróżnieniu od transgranicznych połączeń spółek, które były przedmiotem ww. wyroku w sprawie SEVIC Systems, prowadzą do utworzenia spółki w przyjmującym państwie członkowskim.
- 26 Powyższa argumentacja nie może zostać uwzględniona.

- 27 Wprawdzie zgodnie z utrwalonym orzecznictwem spółka utworzona na mocy porządku prawnego danego państwa istnieje wyłącznie za pośrednictwem prawa krajowego, regulującego jej tworzenie i działanie (zob. wyroki: z dnia 27 września 1988 r. w sprawie 81/87 Daily Mail i General Trust, Rec. s. 5483, pkt 19; ww. wyrok w sprawie Cartesio, pkt 104).
- 28 Bezsporne jest również to, że zgodnie z art. 54 TFUE, w braku jednolitej definicji w prawie Unii spółek objętych swobodą przedsiębiorczości posługującej się jednym tylko kryterium powiązania decydującego o właściwym dla tej spółki prawie krajowym, kwestia, czy art. 49 TFUE ma zastosowanie do spółki powołującej się na ustanowioną tym postanowieniem podstawową swobodę, stanowi kwestię wstępną, na którą w obecnym stanie prawa Unii odpowiedź można znaleźć jedynie w mającym zastosowanie prawie krajowym (zob. wyrok z dnia 29 listopada 2011 r. w sprawie C-371/10 National Grid Indus, Zb.Orz. s. I-12273, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 29 Wreszcie państwo członkowskie niezaprzeczalnie posiada więc prawo określenia zarówno kryterium powiązania wymaganego od spółki, by mogła ona zostać uznana za spółkę utworzoną zgodnie z jego prawem krajowym i w związku z tym mogła korzystać ze swobody przedsiębiorczości, jak również kryterium wymaganego do utrzymania tego statusu w przyszłości (ww. wyroki: w sprawie Cartesio, pkt 110; w sprawie National Grid Indus, pkt 27).
- 30 W świetle przedstawionego wyżej utrwalonego orzecznictwa trzeba zauważyć, że ewentualny obowiązek, na podstawie art. 49 TFUE i 54 TFUE, umożliwienia transgranicznego przekształcenia spółki nie narusza ani uprawnień przyjmującego państwa członkowskiego wskazanych w poprzednim punkcie niniejszego wyroku, ani jego kompetencji do określania zasad tworzenia i działania spółki powstałej wskutek transgranicznego przekształcenia.
- 31 Jak bowiem wynika z orzecznictwa przypomnianego w pkt 27 niniejszego wyroku, spółka taka nieuchronnie podlega jedynie prawu krajowemu przyjmującego państwa członkowskiego, które reguluje stopień wymaganych więzi, jak i sposób jej tworzenia i działania.
- 32 Wynika stąd, że sformułowania „o ile prawo na to pozwala”, które zostało użyte pod koniec pkt 112 ww. wyroku w sprawie Cartesio, nie należy rozumieć w ten sposób, że co do zasady prowadzi ono do wyłączenia ustawodawstwa przyjmującego państwa członkowskiego dotyczącego przekształceń spółek spod zakresu zastosowania postanowień traktatu FUE regulujących swobodę przedsiębiorczości, ale że stanowi ono jedynie odbicie stwierdzenia, iż spółka utworzona na podstawie przepisów prawa krajowego istnieje wyłącznie za pośrednictwem ustawodawstwa krajowego, które w przypadku spełnienia przewidzianych w nim warunków „zezwała” na jej utworzenie.
- 33 Wobec powyższego należy stwierdzić, że uregulowanie krajowe, które przewidując możliwość przekształcenia w odniesieniu do spółek prawa krajowego, nie przewiduje możliwości przekształcenia spółki utworzonej na podstawie prawa innego państwa członkowskiego w spółkę prawa krajowego, objęte jest zakresem zastosowania art. 49 TFUE i 54 TFUE.
- W przedmiocie istnienia ograniczenia swobody przedsiębiorczości i jego ewentualnego uzasadnienia
- 34 Co się tyczy ograniczenia swobody przedsiębiorczości, należy przypomnieć, że pojęcie przedsiębiorczości w rozumieniu postanowień traktatu dotyczących swobody przedsiębiorczości zakłada faktyczne wykonywanie działalności gospodarczej przez stały zakład w przyjmującym państwie członkowskim przez czas nieokreślony. Zakłada ona zatem rzeczywiste utworzenie danej spółki w tym państwie i faktyczne wykonywanie w nim działalności gospodarczej (wyrok z dnia 12 września 2006 r. w sprawie C-196/04 Cadbury Schweppes i Cadbury Schweppes Overseas, Zb.Orz. s. I-7995, pkt 54 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 35 W niniejszym przypadku nic w postępowaniu przed Trybunałem nie sugeruje, że VALE Építési będzie prowadzić działalność tylko na terytorium Włoch, zaś rzeczywistym celem tej spółki nie jest rzeczywiste przeniesienie siedziby na Węgry, choć ustalenie tej kwestii leży w gestii sądu odsyłającego.
- 36 Trzeba przyznać, że w zakresie, w jakim uregulowanie krajowe będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym umożliwia dokonywanie przekształceń jedynie spółkom mającym już siedzibę w zainteresowanym państwie członkowskim, uregulowanie takowe wprowadza odmienne traktowanie spółek w zależności od tego, czy przekształcenie ma charakter krajowy czy transgraniczny, co może zniechęcać spółki mające siedzibę w innych państwach członkowskich do korzystania ze swobody przedsiębiorczości ustanowionej przez traktat, stanowiąc tym samym ograniczenie w rozumieniu art. 49 TFUE i 54 TFUE (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie SEVIC Systems, pkt 22, 23).
- 37 Co się tyczy ewentualnego uzasadnienia tego ograniczenia, Trybunał w pkt 27 ww. wyroku w sprawie SEVIC Systems rzeczywiście stwierdził, że z połączeniami transgranicznymi wiążą się specyficzne problemy, co odnosi się również do transgranicznych przekształceń. Ich przeprowadzanie zakłada bowiem kolejne zastosowanie przepisów należących do dwóch odrębnych porządków prawnych.
- 38 Już na wstępie należy stwierdzić, że odmienne traktowanie w zależności od tego, czy przekształcenie ma charakter krajowy czy transgraniczny, nie może być uzasadnione brakiem norm prawa wtórnego Unii. Należy bowiem przypomnieć, że o ile wspólnotowe przepisy harmonizujące są z pewnością przydatne dla ułatwienia przekształceń transgranicznych, istnienie tych przepisów nie stanowi wstępnego warunku wykonywania swobody przedsiębiorczości przewidzianej w art. 49 TFUE i 54 TFUE (zob., w odniesieniu do transgranicznych połączeń spółek, ww. wyrok w sprawie SEVIC Systems, pkt 26).
- 39 Co się tyczy uzasadnienia ze względu na nadrzędne wymogi interesu ogólnego, takie jak ochrona interesów wierzycieli, akcjonariuszy mniejszościowych i pracowników oraz zachowanie skuteczności kontroli podatkowej oraz uczciwości transakcji handlowych, bezsporne jest, że tego rodzaju względy mogą uzasadniać środek stanowiący ograniczenie swobody przedsiębiorczości, pod warunkiem by taki środek ograniczający był właściwy dla zapewnienia realizacji przyjętego celu i nie wykraczał poza to, co niezbędne dla jego osiągnięcia (zob. ww. wyrok w sprawie SEVIC Systems, pkt 28, 29).
- 40 Tymczasem w niniejszej sprawie brak tego rodzaju uzasadnienia. Prawo węgierskie co do zasady odrzuca bowiem możliwość dokonywania przekształceń transgranicznych, co uniemożliwia przeprowadzanie takich operacji, nawet gdy interesy wskazane w punkcie poprzednim nie są zagrożone. W każdym razie uregulowanie tego rodzaju wykracza poza to, co niezbędne dla osiągnięcia celu określonego jako ochrona tych interesów (zob., w odniesieniu do transgranicznych połączeń spółek, ww. wyrok w sprawie SEVIC Systems, pkt 30).
- 41 W tych okolicznościach na dwa pierwsze pytania sądu odsyłającego trzeba odpowiedzieć, iż art. 49 TFUE i 54 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które przewidując możliwość przekształcenia w odniesieniu do spółek prawa krajowego, zakazuje co do zasady przekształcenia spółki utworzonej na podstawie prawa innego państwa członkowskiego w spółkę prawa krajowego poprzez ponowne jej utworzenie.

W przedmiocie pytań trzeciego i czwartego

- 42 Poprzez trzecie i czwarte pytanie, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 49 TFUE i 54 TFUE, w kontekście transgranicznych przekształceń spółek, należy interpretować w ten sposób, że przyjmujące państwo członkowskie jest uprawnione do stanowienia norm prawa wewnętrznego mających zastosowanie do przeprowadzania takich przekształceń, a tym samym do stosowania przepisów swojego prawa krajowego dotyczących przekształceń wewnętrznych regulujących sposób tworzenia i działania spółek, takich jak wymogi dotyczące przygotowywania

bilansu i wykazu składników majątku. Sąd ten poszukuje w szczególności odpowiedzi na pytanie, czy w przypadku transgranicznych przekształceń spółek przyjmujące państwo członkowskie może odmówić umieszczenia w swoim rejestrze spółek wzmianki „poprzednik prawny”, skoro umieszczenie takiej wzmianki możliwe jest w przypadku przekształceń wewnętrznych, a także czy w toku postępowania w sprawie rejestracji spółki państwo to ma obowiązek uwzględnić dokumenty wydane przez organy państwa członkowskiego pochodzenia, a jeśli tak, to w jakim zakresie.

- 43 W tym względzie należy przypomnieć, po pierwsze, że skoro na chwilę obecną prawo wtórne Unii nie zawiera szczególnych norm dotyczących transgranicznych przekształceń spółek, normy umożliwiające przeprowadzanie tego rodzaju operacji mogą mieć źródło wyłącznie w prawie krajowym, a konkretnie w prawie państwa członkowskiego pochodzenia, któremu podlega zamierzająca dokonać przekształcenia spółka, oraz w prawie przyjmującego państwa członkowskiego, któremu będzie podlegać spółka przekształcona.
- 44 Jak bowiem wynika z pkt 37 niniejszego wyroku, przeprowadzenie przekształcenia transgranicznego wymaga kolejnego zastosowania przy dokonywaniu tej operacji prawnej norm należących do dwóch odrębnych porządków prawnych.
- 45 Po drugie, chociaż z art. 49 TFUE i 54 TFUE nie można wywieść precyzyjnych norm, które mogłyby wykluczyć zastosowanie przepisów krajowych, przepisy te nadal podlegają kontroli w świetle postanowień tych artykułów.
- 46 Jak bowiem wynika z odpowiedzi udzielonej na dwa pierwsze pytania, art. 49 TFUE i 54 TFUE zobowiązują państwa członkowskie, które umożliwiają przeprowadzanie przekształceń spółkom prawa krajowego, do zapewnienia tej możliwości spółkom regulowanym prawem innego państwa członkowskiego, chcącym przekształcić się w spółkę prawa krajowego tego pierwszego państwa członkowskiego.
- 47 W konsekwencji stosowanie przepisów krajowych musi odbywać się z poszanowaniem tego obowiązku na podstawie art. 49 TFUE i 54 TFUE.
- 48 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem dotyczącym wielu dziedzin, wobec braku stosownych uregulowań Unii właściwymi przepisami służącymi ochronie wynikających z prawa Unii praw jednostek są wewnętrzne przepisy każdego państwa członkowskiego, pod warunkiem jednak, że nie są one mniej korzystne od uregulowań dotyczących podobnych sytuacji zaistniałych pod rządami prawa wewnętrznego (zasada równoważności) i że nie czynią one praktycznie niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym wykonywania praw nadanych w porządku prawnym Unii (zasada skuteczności) (zob. podobnie, w odniesieniu do zwrotu nienależnego świadczenia, wyrok z dnia 22 października 1998 r. w sprawach połączonych od C-10/97 do C-22/97 IN. CO. GE.'90 i in., Rec. s. I-6307, pkt 25; w odniesieniu do prawa administracyjnego, wyrok z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawach połączonych od C-222/05 do C-225/05 van der Weerd i in., Zb.Orz. s. I-4233, pkt 28; w odniesieniu do odpowiedzialności pozaumownej państwa członkowskiego, wyrok z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie C-445/06 Danske Slagterier, Zb.Orz. s. I-2119, pkt 31; w odniesieniu do wymogu zaświadczenia w celu skorzystania z korzyści podatkowej, wyrok z dnia 30 czerwca 2011 r. w sprawie C-262/09 Meilicke i in., Zb.Orz. s. I-5669, pkt 55 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 49 Tymczasem trzeba stwierdzić, że logika stojąca za tym orzecznictwem znajduje zastosowanie również w kontekście prawnym sprawy będącej przedmiotem postępowania przed sądem krajowym. Otóż podobnie jak w owym orzecznictwie, przysługujące jednostce prawo wynika wprost z prawa Unii – w niniejszym przypadku jest to prawo do przekształcenia transgranicznego, którego przeprowadzenie, wobec braku unormowań na szczeblu Unii, wymaga zastosowania prawa krajowego.

- 50 W tym względzie należy zauważyć, że określenie przez przyjmujące państwo członkowskie prawa wewnętrznego właściwego dla przeprowadzenia transgranicznego przekształcenia spółki samo w sobie nie oznacza wyłączenia konieczności przestrzegania obowiązków wynikających z art. 49 TFUE i 54 TFUE.
- 51 Poza sporem pozostaje bowiem to, że przekształcenie transgraniczne, w przyjmującym państwie członkowskim, prowadzi do utworzenia nowej spółki w oparciu o prawo tego państwa członkowskiego. Tymczasem spółka utworzona na mocy porządku prawnego danego państwa istnieje wyłącznie za pośrednictwem prawa krajowego, regulującego jej tworzenie i działanie (zob. ww. wyroki: w sprawie Daily Mail i General Trust, pkt 19; w sprawie Cartesio, pkt 104).
- 52 Tym samym nie można kwestionować stosowania przez Węgry przepisów ich prawa krajowego dotyczących przekształceń wewnętrznych regulujących tworzenie i działanie spółek, takich jak przepisy regulujące przygotowywanie bilansu i wykazu składników majątku.
- 53 Po trzecie, należy wyraźnie podkreślić, w związku z pytaniami sądu odsyłającego dotyczącymi przeprowadzenia operacji przekształcenia spółki będącej przedmiotem postępowania przed tym sądem, obowiązki wynikające z zasad równoważności i skuteczności, którym podlega stosowanie prawa krajowego.
- 54 Co się z jednej strony tyczy zasady równoważności, trzeba zauważyć, że zgodnie z tą zasadą państwo członkowskie nie ma obowiązku traktowania transgranicznych przekształceń spółek bardziej korzystnie od przekształceń krajowych. Zasada ta narzuca jedynie wymóg, aby przepisy przewidziane w prawie krajowym służące ochronie wynikających z prawa Unii praw jednostek nie były mniej korzystne od przepisów regulujących podobne sytuacje o charakterze wewnętrznym.
- 55 Skoro więc ustawodawstwo państwa członkowskiego wymaga, w ramach przekształcenia wewnętrznego, zachowania ścisłej ciągłości prawnej i ekonomicznej między spółką poprzednikiem, która chce dokonać przekształcenia, i będącą jej następcą spółką przekształconą, zachowanie tego rodzaju ciągłości może być wymagane również w przypadku przekształcenia transgranicznego.
- 56 Jednakże odmowa, przy okazji przekształcenia transgranicznego, wskazania przez organy państwa członkowskiego w rejestrze spółek spółki państwa członkowskiego pochodzenia jako „poprzednika prawnego” spółki przekształconej jest niezgodna z zasadą równoważności, jeżeli możliwość uczynienia takiej wzmianki istnieje w przypadku przekształceń wewnętrznych. Należy w tym względzie zauważyć, że wskazanie w rejestrze spółek „poprzednika prawnego” może, niezależnie od tego, czy dane przekształcenie miało charakter krajowy czy transgraniczny, być szczególnie użyteczne do celów poinformowania wierzycieli spółki, która dokonała przekształcenia. Rząd węgierski nie przedstawił też żadnych argumentów przemawiających za tym, aby możliwość uczynienia takiej wzmianki była zastrzeżona tylko dla przekształceń wewnętrznych.
- 57 W konsekwencji odmowa wskazania w węgierskim rejestrze spółek VALE Costruzioni jako „poprzednika prawnego” jest niezgodna z zasadą równoważności.
- 58 Co się z drugiej strony tyczy zasady skuteczności, w niniejszej sprawie nasuwa się pytanie, jakie znaczenie przyjmujące państwo członkowskie powinno przypisać, w toku postępowania w sprawie wniosku o rejestrację, dokumentom wydanym przez organy państwa członkowskiego pochodzenia. W kontekście sporu będącego przedmiotem postępowania przed sądem krajowym pytanie to wiąże się ze zbadaniem przez organy węgierskie, czy VALE Costruzioni przestała istnieć w prawie włoskim, zgodnie z przewidzianymi w nim warunkami, jednocześnie zachowując osobowość prawną umożliwiającą jej przekształcenie się w spółkę prawa węgierskiego.

- 59 Ponieważ badanie to stanowi niezbędne kryterium powiązania postępowania rejestracyjnego w państwie członkowskim pochodzenia z postępowaniem w przyjmującym państwie członkowskim, faktem pozostaje, że wobec braku norm prawa Unii, procedura rejestracyjna w przyjmującym państwie członkowskim regulowana jest przepisami jego prawa wewnętrznego, które co do zasady określa również to, jakie dowody musi przedstawić spółka wnioskująca o przekształcenie w celu potwierdzenia spełnienia przez nią warunków zgodnych z prawem Unii i wymaganych przez państwo członkowskie pochodzenia.
- 60 Tymczasem praktyka organów przyjmującego państwa członkowskiego polegająca na generalnej odmowie uwzględniania w postępowaniu rejestracyjnym dokumentów wydanych przez organy państwa członkowskiego pochodzenia grozi postawieniem spółki wnioskującej o przekształcenie w sytuacji, w której spółka ta nie będzie mogła udowodnić, że faktycznie spełniła wymogi państwa członkowskiego pochodzenia, wskutek czego dokończenie transgranicznego przekształcenia, które spółka ta rozpoczęła, może okazać się niemożliwe.
- 61 Wynika stąd, że zgodnie z zasadą skuteczności organy przyjmującego państwa członkowskiego są zobowiązane do tego, aby w toku rozpatrywania wniosku o rejestrację spółki należycie uwzględnić dokumenty wydane przez organy państwa członkowskiego pochodzenia potwierdzające, że spółka ta faktycznie spełniła jego wymogi, o ile wymogi te są zgodne z prawem Unii.
- 62 W związku z powyższym na pytania trzecie i czwarte trzeba odpowiedzieć, iż art. 49 TFUE i 56 TFUE, w kontekście transgranicznych przekształceń spółek, należy interpretować w ten sposób, że przyjmujące państwo członkowskie jest uprawnione do stanowienia norm prawa wewnętrznego mających zastosowanie do przeprowadzania takich przekształceń, a tym samym do stosowania przepisów swojego prawa krajowego dotyczących przekształceń wewnętrznych regulujących sposób tworzenia i działania spółek, takich jak wymogi w zakresie przygotowywania bilansu i wykazu składników majątku. Niemniej zasady równoważności i skuteczności stoją na przeszkodzie temu, aby przyjmujące państwo członkowskie mogło
- odmówić w przypadku przekształceń transgranicznych wskazania spółki chcącej dokonać przekształcenia jako „poprzednika prawnego”, jeżeli możliwość uczynienia w rejestrze spółek takiej wzmianki o spółce będącej poprzednikiem istnieje w przypadku przekształceń wewnętrznych, lub
 - odmówić należytego uwzględnienia w toku postępowania w sprawie rejestracji spółki dokumentów wydanych przez organy państwa członkowskiego pochodzenia.

W przedmiocie kosztów

- 63 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuły 49 TFUE i 54 TFUE należy interpretować w ten sposób, iż stoją one na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które przewidując możliwość przekształcenia w odniesieniu do spółek prawa krajowego, zakazuje co do zasady przekształcenia spółki utworzonej na podstawie prawa innego państwa członkowskiego w spółkę prawa krajowego poprzez ponowne jej utworzenie.**

- 2) Artykuły 49 TFUE i 56 TFUE, w kontekście transgranicznych przekształceń spółek, należy interpretować w ten sposób, że przyjmujące państwo członkowskie jest uprawnione do stanowienia norm prawa wewnętrznego mających zastosowanie do przeprowadzania takich przekształceń, a tym samym do stosowania przepisów swojego prawa krajowego dotyczących przekształceń wewnętrznych regulujących sposób tworzenia i działania spółek, takich jak wymogi w zakresie przygotowywania bilansu i wykazu składników majątku. Niemniej zasady równoważności i skuteczności stoją na przeszkodzie temu, aby przyjmujące państwo członkowskie mogło
- odmówić w przypadku przekształceń transgranicznych wskazania spółki chcącej dokonać przekształcenia jako „poprzednika prawnego”, jeżeli możliwość uczynienia w rejestrze spółek takiej wzmianki o spółce będącej poprzednikiem istnieje w przypadku przekształceń wewnętrznych, lub
 - odmówić należytego uwzględnienia w toku postępowania w sprawie rejestracji spółki dokumentów wydanych przez organy państwa członkowskiego pochodzenia.

Podpisy